

Список літератури

1. Аленичева Л.В. Механизмы взаимодействия органов власти и бизнеса в рамках корпоративной (социальной) ответственности. Опыт социального партнерства [Электронный ресурс] / Л.В. Аленичева // Агентство социальной информации. – Режим доступа: <<http://www.csrjournal.com/lib/analyticarticle/846-mekhanizmy-vzaimodejstvija-organov-vlasti-i.html>>.
2. Беляева И.Ю. Корпоративная социальная ответственность: управленческий аспект: монография / И.Ю. Беляева, М.А. Эскиндаров. – М.: КноРус, 2008.
3. Захарчин Г.М. Інвестування розвитку організаційної культури / Г.М. Захарчин // Економічний простір. – 2008. – № 9. – С. 109-115.
4. Модернізація України – наш стратегічний вибір: щорічне Послання Президента України до Верховної Ради України. – К., 2011. – 416 с.

УДК 338.436.33 (477)

Мусаєв Е.К. (РВНЗ «КІПУ», Сімферополь)

АНАЛІЗ ДИНАМІКИ І СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РЕГІОНАЛЬНОГО ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АПК

У статті розглянуто сучасні тенденції інвестиційно-інноваційного розвитку агропромислового комплексу АР Крим, проведено аналіз усіх галузей комплексу та виявлено напрямки подальшого реформування.

Ключові слова: агропромисловий комплекс, інвестиційно-інноваційний розвиток, рівень рентабельності виробництва, інвестиції в основний капітал, індекс інвестицій.

Підвищення економічної ефективності діяльності АПК у регіональній господарській системі, забезпечення її конкурентоспроможності зумовлюють необхідність постійного аналізу АПК та пошуку шляхів активізації інвестиційно-інноваційної діяльності в системі економічних відносин і підвищення її результативності.

Актуальною в цьому зв'язку є об'єктивні аналіз динаміки діяльності комплексу й оцінювання сучасних тенденцій інвестиційно-інноваційного розвитку агропромислового комплексу регіону.

Вивченню особливостей аналізу тенденцій показників інвестиційно-інноваційного розвитку агропромислового комплексу в умовах глобалізації присвячено дослідження П.Т. Саблука [3], Ю.М. Хвесика [4], Г.Є. Мазнева [1], Н.А. Мазура [2] та ін.

Метою статті є проведення аналізу та виявлення сучасних тенденцій інвестиційно-інноваційного розвитку агропромислового комплексу АР Крим.

Обсяги виробництва продукції сільського господарства АР Крим у 2010 р. (у порівняних цінах 2005 р.) дорівнює 4239,1 млн грн, що на 189,8 млн грн більше, ніж у 2009 р., і у 1,5 разу більше, ніж у 2000 р., у тому числі 2064,8 млн грн продукції рослинництва та 2174,3 млн грн продукції тваринництва [5, с. 29].

Валова додана вартість сільського господарства, мисливства, лісового господарства у 2009 р. дорівнює 2432 млн грн (у фактичних цінах), що становить 9,3% валової доданої вартості за основними видами економічної діяльності АР Крим. Сільське господарство разом із мисливством і лісовим господарством перебуває на п'ятому місці за обсягами валової доданої вартості в регіоні, відстаючи від торгівлі та ремонту автомобілів, побутових виробів, предметів особистого вжитку (12,9%), переробної промисловості (11,5%), діяльності транспорту та зв'язку (10,8%) та операцій з нерухомим майном, оренди, інжинірингу та надання послуг підприємцям (10,8%), охорони здоров'я та надання соціальної допомоги (9,8%) [5, с. 35].

Індекс фізичного обсягу валової доданої вартості сільського господарства, мисливства, лісового господарства у 2009 р. до попереднього року становив 106,4%, хоча вся економічна діяльність регіону становила 92,6% [5, с. 37]. Валова додана вартість в розрахунку на одну особу у 2009 р. у фактичних цінах становила 13311 грн, а у цінах попереднього року – 92,7% [5, с. 37]

Площа сільськогосподарських угідь у володінні і користуванні всіх категорій господарств в АР Крим дорівнює 1498,1 тис. га, що становить 4,1% від площі сільськогосподарських угідь України, виробництво продукції сільського господарства всіх категорій господарств у 2009 р. на АР Крим припадає 4,2%.

Найбільша питома вага регіону у виробництві такої продукції сільського господарства України, як вовна (34,1%), виноград (27,4%), плоди та ягоди (6,6%).

Окремо обсяги продукції рослинництва та тваринництва за 2005-2010 рр. у АР Крим розглянуто у таблиці 1 [5, с. 107].

Таблиця 1 – Продукція рослинництва та тваринництва АР Крим за 2005-2010 рр. [5, с. 107]

(порівняно з 2005 р.; млн грн)

	2005 р.	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.
Продукція сільського господарства	3065,7	3577,1	4236,4	4428,9	4239,1
Продукція рослинництва	1247,1	1504,1	2093,4	2216,8	2064,8
Зернові культури	527,8	569,5	791,8	785,2	669,7
Технічні культури	69,2	87,6	138,0	93,1	124,0
Картопля, овочі та баштанні	316,0	458,1	651,0	858,8	828,0
Плоди, ягоди та виноград	303,7	306,8	420,0	385,6	418,2
Кормові культури	20,9	18,9	21,9	16,4	16,6
Інша продукція та зміна обсягів незавершеного виробництва	9,5	63,2	70,7	77,7	8,3
Продукція тваринництва	1818,6	2073,0	2143,0	2212,1	2174,3
Худоба та птиця	1213,6	1436,1	1477,6	1518,3	1462,1
Молоко	369,3	382,3	386,5	393,0	399,5
Яйця	177,6	199,0	213,4	232,8	247,5
Вовна	6,1	3,9	4,7	5,9	6,3
Інша продукція	52,0	51,7	60,8	62,1	58,9

Серед продукції рослинництва виробництво зернових культур на одну особу у 2010 р. порівняно з 2008, 2009 рр., знизилося на 19% і 15% відповідно. Виробництво продукції тваринництва на одну особу у 2010 р. становило 927 грн, що більше на 1,6%, ніж у 2008 р., і менше на 2%, ніж у 2009 р., також знизилося на 30% ніж, у 1990 р..

За даними Міністерства аграрної політики та продовольства АР Крим, у виробництві продукції рослинництва на сільськогосподарських підприємствах найбільшими є вагомі витрати на оплату праці (14,3%), матеріальні витрати (54,9%), серед яких витрати на мінеральні добрива та нафтопродукти, та інші витрати (19,6%), що включають оренду земельної частки. У виробництві продукції тваринництва на сільськогосподарських підприємствах найбільшими є вагомі матеріальні витрати (88,2%), серед яких витрати на корми та іншу продукцію сільського господарства.

Підвищення рівня рентабельності виробництва у 2010 р. порівняно з попередніми роками, спостерігається у виробництві продукції насіння соняшника (84,2%), овочах відкритого ґрунту (60,3%), картоплі (1,4%), винограду (134,7%), молоці і молочних продуктах (17,9%), м'ясі птиці (6,5%), яйцях (32,2%).

Рівень рентабельності виробництва іншої продукції виробництва у 2010 р. порівняно з попередніми роками, значно знизився чи не змінився, серед яких виробництво зерна (-3,5%), вовни (-71,1%), м'яса свиней (-6,0%), м'яса великої рогатої худоби (-38,3%), плодів (12,4%).

Найбільше посівної площі в АР Крим у 2010 р. зайнято під зерновими культурами 678,2 тис. га, серед яких озимі зернові – 568,2 тис. га та ярі зернові – 110,0 тис. га. Технічні культури займають 92,8 тис. га площі, серед яких соняшник – 26,6 тис. га, соя – 11,6 тис. га, ріпак – 18,4 тис. га. Картопля і овоче-баштанні культури займають 42,6 тис. га посівної площі, у тому числі картопля – 22,5 тис. га й овочі – 17,9 тис. га. Кормові культури займають 52,5 тис. га площі, включаючи однорічні трави – 25,1 тис. га та багаторічні трави – 20,5 тис. га. Площа чистих парів дорівнює 107,5 тис. га, що становить 113,8% площі 1990 р. [5, с. 121].

Діаграму структури посівних площ основних сільськогосподарських культур в АР Крим за 2000 та 2010 рр. показано на рисунках 1 і 2 відповідно.

На рисунку 2 можемо спостерігати збільшення частки посівної площі зернових культур за рахунок зменшення частки посівної площі кормових культур у 2010 р. порівняно з 2000 р.

Розглянемо галузь тваринництва сільського господарства в АР Крим за 2000-2010 рр., порівняно з 1990 та 1995 рр..

Найбільше великої рогатої худоби мають Красногвардійський (21,8 тис. голів), Ленінський (19,8 тис. голів) та Джанкойський (14,6 тис. голів) райони; свиней – Красногвардійський (47,6 тис. голів) та Сімферопольський (28,2 тис. голів) райони; овець та кіз – Роздольненський (44,0 тис. голів), Сакський (38,2 тис. голів), Ленінський (30,9 тис. голів), Чорноморський (30,1 тис. голів) та Первомайський (30,0 тис. голів) райони; птиці – Джанкойський (3288,7 тис. голів), Красногвардійський (2664,2 тис. голів) та Сімферопольський (2365,5 тис. голів) райони [5, с. 139].

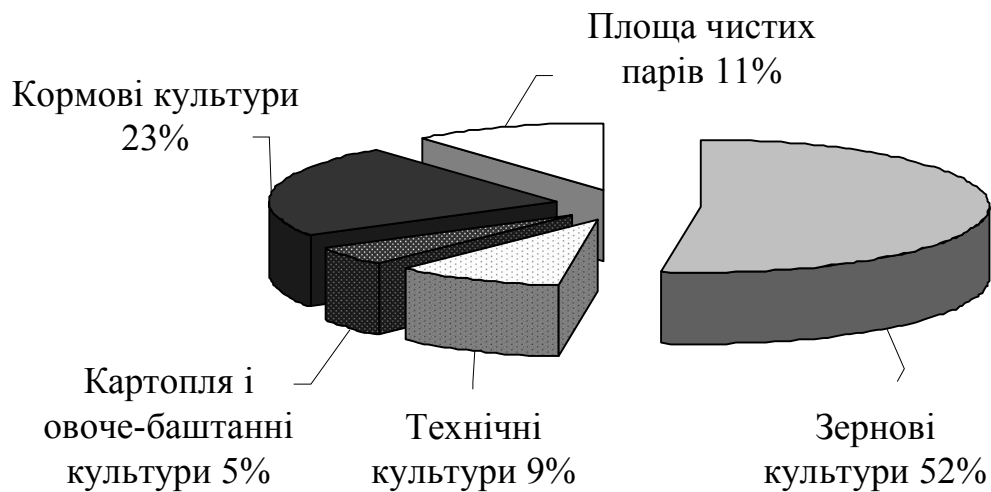

Рисунок 1 – Структура посівної площі основних сільськогосподарських культур в АР Крим за 2000 р.

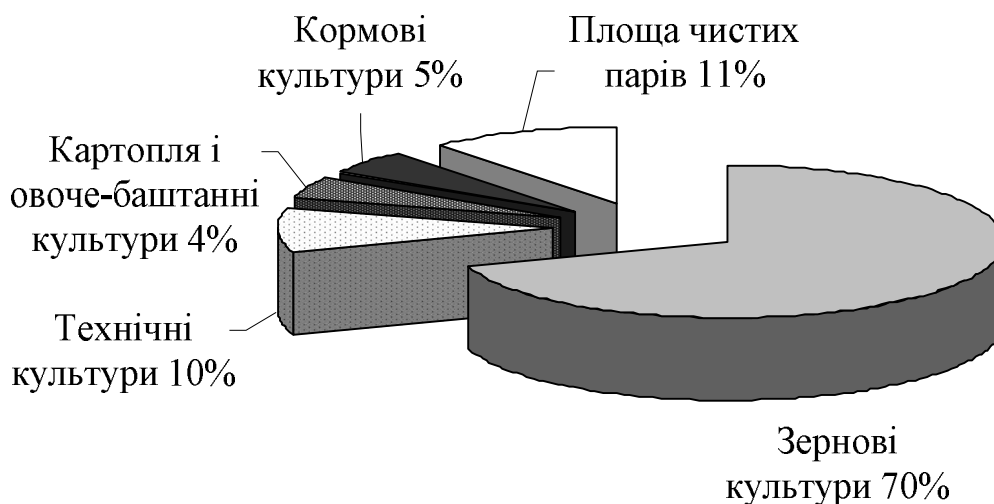

Рисунок 2 – Структура посівної площі основних сільськогосподарських культур в АР Крим за 2010 р.

Проаналізувавши динаміку і сучасні тенденції регіонального розвитку сільського господарства, дійшли висновку, що АР Крим виробляє всього 4,2% усієї продукції сільського господарства країни – це відносно низький показник з урахування природно-кліматичних особливостей регіону.

Розглянемо показники інвестиційно-інноваційного розвитку агропромислового комплексу АР Крим.

Інвестиції в основний капітал сільського господарства (разом із мисливством) у 2010 р. становили 484,0 млн грн у фактичних цінах, частка якого у загальному обсязі становить 6,47% [5, с. 164]. Темп зростання інвестиції в основний капітал сільського господарства (разом із мисливством) у 2010 р. порівняно з 2005 р. становив 183,5% (рисунок 3).

Індекс інвестицій в основний капітал за видами економічної діяльності в АР Крим у 2010 р. становив 117,2% до попереднього року, а індекс інвестиції в основний капітал сільського господарства (разом з мисливством) – 120,6%.

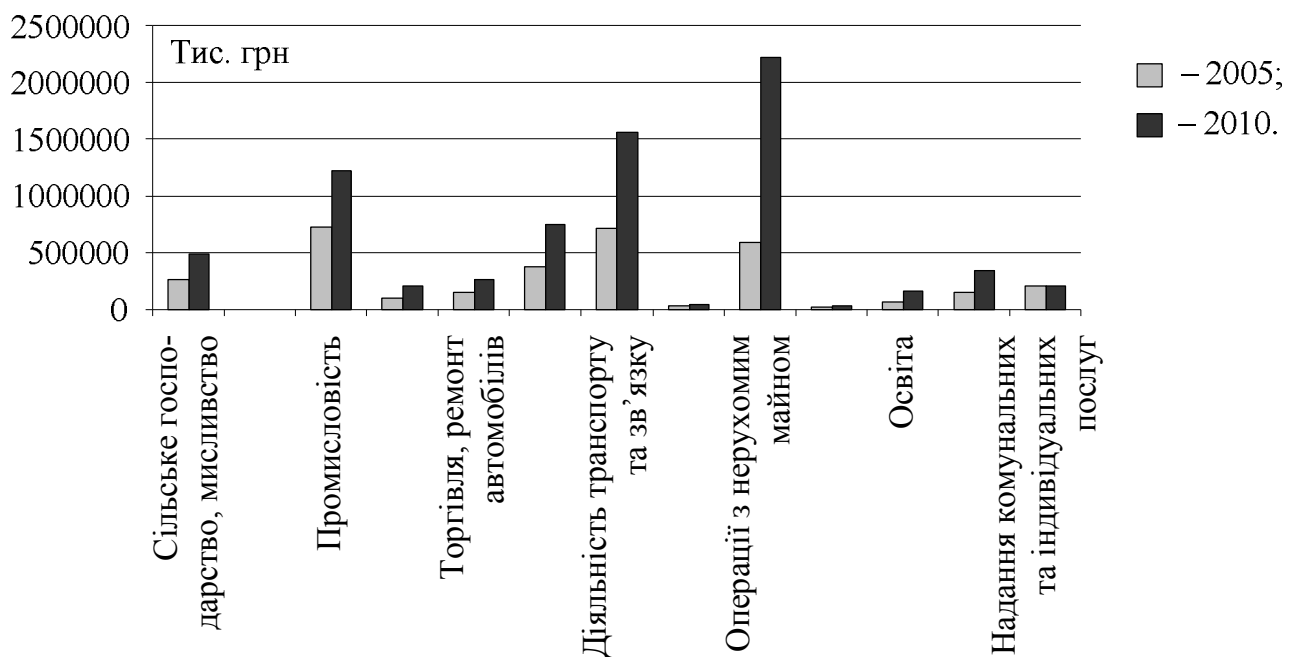

Рисунок 3 – Інвестиції в основний капітал за видами економічної діяльності АР Крим

Прямі іноземні інвестиції в АР Крим за видами економічної діяльності у 2010 р. становили 815,6 млн дол. США, з яких найбільша частка інвестицій пішли в будівництво (27,9%) і промисловість (22,5%), а частка сільського господарства (разом із мисливством і лісовим господарством) – 1,3% [5, с. 222].

За 2010 р. у сільському господарстві не введено в дію жодної одиниці виробничих потужностей, навіть у 2008 р. було введено птахофабрики яйцевого напрямку з 56 тис. кур-несучок, зернонасіннесховище з 30 тис. т. одночасного зберігання та теплиці під склом площею 9903 м² (таблиця 2) [5, с. 224].

Таблиця 2 – Введення в дію окремих виробничих потужностей сільсько-господарського призначення [5, с. 224]

	1990 р.	1995 р.	2000 р.	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Тваринницькі приміщення, тис. скотомісць									
для великої рогатої худоби	3,3	0,2	0,2	–	–	–	–	–	–
для свиней	1,8	0,7	–	–	0,03	–	–	–	–
для овець	1,0	2,0	–	–	–	–	–	–	–
Приміщення для птахів, тис. птахомісць	145,0	–	–	–	–	–	–	–	–
Птахофабрики м'ясного напрямку, тис. голів м'ясної птиці	–	–	–	–	17000	–	–	–	–

Продовження таблиці 2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Птахофабрики яйцевого напрямку, тис. кур-несучок	—	—	—	—	—	—	56,0	50,0	—
Зрошувані землі, тис. га	11,9	1,0	—	—	0,27	—	—	—	—
Водопроводи магістральні сільськогосподарського призначення, км	—	52,6	—	—	—	—	—	—	—
Зернонасіннесховища, тис. т одночасного зберігання	—	—	2,0	—	—	—	30,0	—	—
Сховища для картоплі, овочів і фруктів, тис. т одночасного зберігання	—	—	—	—	0,1	—	—	—	—
Теплиці під склом, м ²	—	—	—	251	—	1470	9903	—	—
Силосні та сінажні споруди, тис. м ³	—	—	—	—	—	—	—	36,2	—

Товарна структура зовнішньої торгівлі у 2010 р. виглядає так: експорт перебільшує імпорт у 1,7 разу. Експорт готових харчових продуктів перебільшує імпорт на 7,6 млн дол. США, жирів та олії тваринного або рослинного походження – на 5,5 млн дол. США, але імпорт продуктів рослинного походження перебільшує експорт на 3,1 млн дол. США.

Висновки. У 2011 р. обсяг виробництва сільськогосподарської продукції в АР Крим по всіх категоріях господарств, порівняно з аналогічним періодом минулого року, зріс на 10,5%, у тому числі на сільськогосподарських підприємствах – на 13,9%, у господарствах населення – на 7,5%. Загальний обсяг виробництва продукції рослинництва в звітному періоді перевищує аналогічний показник минулого року на 19,0%, у тому числі в сільськогосподарських підприємствах – на 26,2%, у господарствах населення – на 12,9%. У 2011 р. зібраний урожай зерна становив 1,9 млн тонн, що є значно вищим за рівень 2010 р. (на 38%). Але індекс промислового виробництва з харчової промисловості становив 95,0% до рівня минулого року.

За 2011 р. сільськогосподарськими товаровиробниками АР Крим придбано 444 одиниці техніки на суму 196,5 млн грн, що на 154 одиниці техніки і на 141,6 млн грн більше, ніж у 2010 р., що надало можливості поновити машинно-тракторний парк і провести основні сільгоспроботи в оптимальні агротехнічні терміни. Сільськогосподарська техніка була придбана як за власні засоби сільгосптоваровиробників, так і за рахунок кредитування з компенсацією кредитної банківської ставки.

У розрізі регіонів України АР Крим виробляє всього 4,2% всієї продукції сільського господарства країни – це відносно низький показник з урахування природно-кліматичних особливостей регіону.

Аналіз динаміки і сучасні тенденції регіонального розвитку АПК та інвестиційно-інноваційного показника АР Крим показали, що економіка і, зокрема,

АПК регіону розвивається екстенсивним шляхом, не впроваджуючи інноваційні технології.

Перспективами подальших досліджень у цьому напрямку є наведення АПК регіону на інноваційний шлях розвитку, необхідно оцінити ефективність функціонування АПК та проаналізувати ефективність управління розвитком. Після цього необхідно сформулювати такий інноваційний механізм, який би сприяв ефективному управлінню та розвитку АПК регіону.

Список літератури

1. Мазнев Г.Є. Економічна ефективність інноваційних техніко-технологічних рішень в аграрному виробництві / Г.Є. Мазнев // Економіка АПК. – 2011. – № 6. – С. 118-127.
2. Мазур Н.А. Перспективи підвищення інвестиційної активності Подільського регіону / Н.А. Мазур // Економіка АПК. – 2011. – № 3. – С. 58-63.
3. Саблук П.Т. Концептуальні аспекти модернізації аграрного виробництва та розвитку сільських територій в Україні / П.Т. Саблук // Економіка АПК. – 2010. – № 8. – С. 3-9.
4. Хвесик Ю.М. Оцінка ефективності інвестицій в АПК у регіональних господарських системах / Ю.М. Хвесик // Економіка АПК. – 2009. – № 12. – С. 64-68.
5. Статистичний щорічник Автономної Республіки Крим за 2010 рік / за ред. О.І. Пітюренка. – Сімферополь, 2011. – 552 с.

УДК 330.341

Чентуков Ю.І., д-р екон. наук, доц. (ПАТ «ММК ім. Ілліча»)

НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО ІННОВАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ

У статті розглянуто основні характеристики сучасного інноваційного простору, охарактеризовано основні напрямки державної політики, спрямованої на розвиток наукової та освітньої сфери в США, ЄС.

Ключові слова: *інноваційний простір, нововведення, технології, високотехнологічний експорт.*

Політична й економічна карти світу зазнали останнім часом радикальних змін. Новий тип виробництва, в центрі якого перебуває «людський капітал», формує нову економіку, яка є сукупністю знань, освітньо-кваліфікаційних навичок, творчих здібностей особистості. Сутність змін, що відбуваються, їх динаміку визначає процес переміщення країн і народів у постіндустріальний етап розвитку людства завдяки розвитку НТР.

Теоретико-методологічним підґрунтям дослідження залежності економічного зростання від факторів науково-технічного прогресу, визначення впливу інновацій на макроекономічний розвиток стали дослідження, які в різний час проводили П. Друкер, М. Кондратьєв, Р. Солоу, М. Туган-Барановський, Й. Шумпетер та інші вчені. В умовах сучасної міжнародної конкуренції триває змаган-